

PROCÉS PARTICIPATIU DEL PLA EUROPA

Debat del 14/02/2019

La Renda Bàsica Incondicional: una manera eficient de combatre la pobresa i desigualtat o una forma de desincentivar la cultura de l'esforç?

El debat sobre la garantia d'ingressos és plenament vigent en l'actualitat. Al nostre parer, a nivell ideològic podríem distingir dues posicions que, tot i defensar la necessitat d'oferir aquests ingressos a la ciutadania, responen a models diferents.

D'una banda, un plantejament que esgrimeix la necessitat d'afavorir l'accés a aquests ingressos per tal de no "afluixar" el consum, amb els suposats efectes que comportaria per a l'economia. En aquesta mateixa línia, sovint s'apunta un canvi de model que comportaria un cert aprimament dels serveis públics d'acompanyament a les persones (sanitaris i socials, entre d'altres). És un canvi de model: les persones podrien accedir a ingressos però veurien disminuïts el serveis als quals tenen dret. Un altre tema vinculat seria la renda com a complement salarial; s'acceptaria així la precarietat.

En segon lloc, trobaríem plantejaments que defensen el dret de les persones a desenvolupar un projecte vital, objectiu difícilment assolible sense uns ingressos. En aquesta línia, el debat sobre rendes se situa en la lògica dels drets i guarda relació amb la distribució de recursos, el reconeixement i la justícia social. Entronca també amb una reivindicació de polítiques socials enteses com a polítiques predistributives i redistributives (*ex-ante* i *ex-post*) i amb un model que vol anar més enllà de l'assistència i reivindica la necessitat de donar condicions per a apoderar les persones i fer-les protagonistes, en la mesura del possible, de les seves eleccions. És, per tant, un model transformador. Ara bé, dintre d'aquest podem diferenciar aquelles alternatives que consideren una renda "condicionada" a una sèrie d'accions que guarden relació amb l'accés al mercat laboral (renda garantida, renda mínima) d'altres que consideren que el canvi de model comporta necessàriament el no condicionament de la renda (renda bàsica).

En el cas concret d'Europa, el principi 14 del capítol III del Pilar Europeu de Drets Socials (sobre protecció i inclusió social) recull explícitament la necessitat que "tota persona que manqui de recursos suficients té dret a unes prestacions de renda mínima adequades que garanteixin una vida digna, així com l'accés a béns i serveis de capacitació.". Ara bé, tal i com el propi principi recull, per a les persones que poden treballar les prestacions de renda mínima "han de combinar-se amb incentius a la integració en el mercat laboral". Com veiem, és un model de renda condicionada.

En el cas de Catalunya, la renda garantida de ciutadania es va posar en marxa el setembre de 2017. Es tracta d'un dret subjectiu que consta de dues prestacions econòmiques: una no condicionada (garantida) i una altra complementària d'inserció (vinculada a un pla de treball).

Ara bé, el debat és si per una qüestió de drets i per exercici de la pròpia llibertat aquesta prestació no hauria de ser de caràcter universal. El principal argument és el canvi substancial resultant de concebre que el fet d'existir ha de ser acompanyat socialment d'una prestació econòmica que ens pot ajudar a desenvolupar el nostre projecte vital sense haver d'entrar en dispositius d'assistència o acceptar feines de baixa qualitat, on

potser els nostres drets no es veuran reconeguts. Un altre argument és la sèrie d'efectes d'estigmatització que guarden relació amb la perpètua exposició a la mirada i l'autoritat d'altri.

En tot cas, des del tercer sector social no hi ha un consens clar al respecte. Podem senyalar alguns elements del debat que caldria aprofundir, com ara:

- A nivell conceptual, aclarir si la idea central per a situar el debat és la idea de llibertat i si aquesta s'entén com a conseqüència d'autonomia econòmica (condició necessària, però no suficient).
- Avaluar els possibles efectes de “desincentivació” que la renda bàsica podria tenir. Encara més: plantejar si l'avaluació s'ha de fer exclusivament des de la lògica de l'ocupació o s'han de mesurar altres qüestions (efectes en la salut, benestar, participació en la comunitat...).
- Més enllà del debat sobre rendes, quin model d'Administració pot afavorir l'apoderament de la ciutadania. Modificar les pràctiques que generen criminalització o infantilització de la ciutadania.
- Obrir un debat sobre l'automatització i els seus efectes. El rol de l'ocupació com a definitori d'identitat. La reformulació d'aquesta mitjançant un altre rol en la comunitat.
- Plantejar les diferències entre territoris. La compatibilitat de rendes amb ajuts a l'habitatge, per exemple.